

Op 12 oktober 2020 zijn bij de raadsgriffie vragen binnen gekomen van mevrouw Margriet Visser-Voorn van de fractie Enschede Anders gericht aan de voorzitter van de Raad op grond van ex artikel 35 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de Raad. Het college van Burgemeester en Wethouders beantwoordt de vragen als volgt.

Betreffende beantwoording schriftelijke vragen van mevrouw Margriet Visser-Voorn (Enschede Anders) inzake Afvalinzameling.

Eerst even een terugblik.

Het was september 2017 toen EnschedeAnders een mail stuurde naar de toenmalige wethouder Hans van Agteren en de raad met het volgende voorstel: "De inwoners van Enschede zamelen plastic, blik en verpakkingskarton apart in. Het plastic dat ingezameld wordt gaat naar Attero in Wijster, omdat Twence niet zelf kan scheiden.

Twence geeft aan, dat bij gemeenten die diftar hanteren, het ingezamelde plastic / karton steeds meer verontreinigd is. Daardoor wordt de kwaliteit flink minder. Ondertussen wil Munster aandeelhouder bij Twence worden en heeft daarvoor akkoord gekregen van verschillende gemeenten, ook van Enschede. Munster heeft een scheidingsinstallatie. Waarom zamelen we nu niet gewoon het plastic, blik en karton, weer samen in met het restafval? Uit onderzoek blijkt dat nascheiding van restafval meer plastic oplevert dan de voorscheiding. Het verschil is enorm. Haal je bij **voorscheiding 6,3 kilo plastic** op, bij **nascheiding levert het 19 kilo plastic op**. Voor de duidelijkheid: we blijven gewoon glas, textiel, papier en GFT voorscheiden."

Nascheiding werd het niet, Enschede hield vast aan Diftar.

Daarnaast heeft de raad een jaar geleden besloten om per 1 januari 2021 een oranje container in te gaan voeren voor pmd-afval. (plastic, metaal en drinkpakken) Het gevolg daarvan is dat daarmee de inzameling van restafval van 1 keer in de 2 weken, naar 1 keer in de 4 weken gaat.

Ondertussen stappen vele gemeenten zoals b.v. Groningen af van aparte inzameling van pmd-afval en mag pmd-afval gewoon weer bij het restafval. Het scheiden vindt plaats in een afvalscheidingsfabriek. Dit heeft als voordeel: minder uitstoot van CO₂, meer plastic verpakkingsmateriaal gescheiden in de fabriek, minder ritten van vuilnisauto's door de stad, vervuiling op straat en er zijn geen plastic containers meer nodig.

Tot zover een aantal feiten, dan nu Enschede.

Inmiddels is Enschede enkele jaren bezig met Diftar. Het college roemt de positieve effecten van Diftar. Ondertussen ondervinden onze inwoners elke dag de vervuiling in hun leefomgeving. Wordt restafval gevonden tussen het pmd-afval, wordt restafval in de papiercontainers gedumpt en dat zien we ook in de grote oranje bakken op straat en wordt de roep om hoger stortquotum alleen maar groter.

EnschedeAnders heeft de volgende vragen:

Vraag 1

De verpakkingsketen BV (VPKT) verzorgt per 1 juli 2020 de sortering en vermarkting van het pmd-afval uit de Twentse gemeenten, waaronder Enschede. In de maanden juli en augustus is in Haaksbergen **AL** het plastic en verpakkingsmateriaal afgekeurd. Onlangs bleek dat in Almelo 70% van de vrachten werd afgekeurd. Ook daar verdween het plastic gewoon samen met het restafval in de verbrandingsoven.

Hoeveel procent van het pmd-afval werd van Enschede afgekeurd vanaf juli 2020 tot 1 oktober 2020? Hoe groot is dat percentage bij het ophalen van de zakken aan huis? En hoe groot is het percentage dat afgekeurd is bij de verzamelcontainers?

Antwoord

De inwoners van laagbouw scheiden het verpakkingenafval goed (zie tabel hieronder). Er is sprake van 0% afkeur. De inzameling van verpakkingenafval via verzamelcontainers heeft onze aandacht.

Gemeente	Afkeur 2020								
	PMD via verzamelcontainers			PMD Huis aan huis (zakken)			Totale PMD-inzameling		
	1 ^{ste} helft	2 ^{de} helft t/m sept	totaal	1 ^{ste} helft	2 ^{de} helft t/m sept	totaal	1 ^{ste} helft	2 ^{de} helft t/m sept	totaal
Enschede	77%	97%	84%	0%	1%	0%	53%	72%	59%

Vraag 2

Hoeveel procent werd afgekeurd vanaf 1 januari 2020 tot 1 juli 2020? Ook hier graag percentages van het ophalen aan huis en percentages bij de verzamelcontainers.

Antwoord

Zie tabel vraag 1 voor overzicht 2020.

Vraag 3

In september 2017 gaf Twence aan dat het pmd-afval steeds meer verontreinigd is. Hoeveel procent van het afval werd in 2019 nu afgekeurd en alsnog verbrand samen met het restafval in de verbrandingsoven.

Antwoord

Gemeente	Afkeur 2019								
	PMD via verzamelcontainers			PMD Huis aan huis (zakken)			Totale PMD-inzameling		
	1 ^{ste} helft	2 ^{de} helft	totaal	1 ^{ste} helft	2 ^{de} helft	totaal	1 ^{ste} helft	2 ^{de} helft	Totaal
Enschede	1%	63%	33%	1%	0%	0%	1%	44%	22%

Vraag 4

Aangezien vele tonnen aan gescheiden pmd-afval alsnog de verbrandingsoven ingaat is haaksbergen enkele tonnen extra aan kosten kwijt. Almelo geeft aan een extra kostenpost te hebben van 500.000 euro. Hengelo verwacht een extra nadeel van 730.000 euro op pmd-afval. Wat is de extra kostenpost voor Enschede? Welk bedrag hebben we het dan over?

Antwoord

Voor het begrotingsjaar 2020 lijken de extra kosten (na aftrek van de opbrengsten) maximaal 300.000 euro te zijn als het verpakkingenafval met verzamelcontainers volledig wordt afgekeurd. Wij zijn niet tevreden met deze huidige werkwijze van VPKT. De bestuurlijke gesprekken hierover zijn nog volop gaande (zie ook antwoord op vraag 6).

Vraag 5

Hoeveel verlies heeft Enschede geleden vanaf 2018, 2019 en 2020 tot 1 oktober, door het alsnog verbranden van pmd-afval?

Antwoord

Zie antwoord op vraag 4. In de begrotingen 2017, 2018, 2019 was er geen sprake van een overschrijding.

Vraag 6

Ondertussen maken de Twentse gemeenten een vuist tegen het afkeuren van het plastic, zo was te lezen in Tubantia. De gemeenten hebben een gesprek gehad met de nieuwe sorteerder VPKT. Wat is uit het gesprek gekomen?

Antwoord

Drie bestuurders zijn namens de Twentse gemeenten in overleg met het VPKT. De partijen hebben een gezamenlijk doel en dat is zo veel mogelijk goed PMD te recyclen. Met VPKT is voor nu afgesproken dat er deelafkeur plaatsvindt (dit had al moeten gebeuren) en dat het overige ingezamelde verpakkingenafval niet wordt afgekeurd bij meer dan 15% vervuiling maar alsnog wordt gescheiden.

Vraag 7

Nu mag 15% mag visueel vervuild zijn, anders wordt de lading afgekeurd. 15% is niet veel. 1 lege fles ammoniak b.v. en de hele zak met pmd-afvalzak wordt afgekeurd. Is het percentage 15% opgehoogd naar aanleiding van het gevoerde gesprek met VPKT en de gemeenten?

Antwoord

Nee, hier ligt een landelijk protocol (onderdeel van de raamovereenkomst) aan ten grondslag waarin staat vermeld dat er 15% aan vervuiling in mag zitten en dat er geen gevaarlijke stoffen (zoals lege flessen ammoniak) in mogen zitten. In dit protocol staat ook dat deelafkeur mogelijk is. Het gaat er dus om dat de partij visueel niet meer dan 15% vervuiling bevat na het toepassen van deelafkeur. Met de VPKT zijn nu aanvullende afspraken gemaakt (zie antwoord op vraag 6).

Vraag 8

De Haaksbergse fracties stemden onlangs unaniem in met een motie om onderzoek te doen naar een nascheidingsinstallatie. Almelo overweegt om de oranje container die is ingevoerd in 2018 (binnen 2 jaar) al weer bij het grof vuil te zetten. Hoe kijkt het college van Enschede nu aan tegen de voorgestelde Enschedese afvalinzameling?

Antwoord

Het college voert uit wat de raad heeft besloten over de Enschedese afvalinzameling met als vervolg invoering van keuzemodel en de gescheiden inzameling van GFE bij hoogbouw die 1 januari a.s. van start gaan.

Vraag 9

Is er inmiddels voortschrijdend inzicht wvb nascheiding, gezien de geluiden uit andere Twentse gemeenten en b.v. Groningen?

Antwoord

Nee, we onderschrijven de door de raad ingezette koers.

Vraag 10

Nascheiding is voor onze inwoners goedkoper, duurzamer en levert meer plastic op. Op welke wijze denkt het college deze voordelen ook te kunnen bewerkstellen door het apart inzamelen van pmd-afval in stand te houden?

Antwoord

Uit het rapport van IPR Normag (juni 2018) blijkt dat bronscheiding goedkoper is dan nascheiding. Daarnaast zorgt bronscheiding van verpakkingenafval voor:

- meer bewustzijn bij burger over afvalscheiding en het verminderen van afval;*
- meer bronscheiding van andere stromen als GFT, papier, glas & textiel;*
- zuivere stromen, goede recyclebaarheid en hogere afzetterieven*

Bovendien kunnen communicatie, service- en prijsprikkels effectiever worden ingezet om de ambitie naar een afvalloos Twente te halen.

Vraag 11

Hoeveel oranje containers zijn/gaan er besteld worden en kan Enschede de oranje containers nog afbestellen?

Antwoord

Het gaat om ca. 40.500 minicontainers voor verpakkingenafval. Conform het raadsbesluit d.d. 5 november 2019 is de uitrol van betreffende minicontainers in volle gang zodat met ingang van 1 januari a.s. het keuzemodel operationeel is. De invoering van het keuzemodel leidt tot een kostenbesparing en een verlaging van de afvalstoffenheffing.

Vraag 12

Wat zijn de kosten voor de oranje containers? Wat zijn de eventuele kosten voor het afbestellen van de oranje containers?

Antwoord

De minicontainers worden niet ingekocht door de gemeente zelf, maar door onze inzamelaar Twente Milieu (via Europese aanbesteding). Twente Milieu brengt hiervoor jaarlijks een leasebedrag per inzamelmiddel in rekening. Minicontainers kunnen worden ingezet voor meerdere stromen (alleen de deksel is anders). Vanaf 2021 bedragen de leasekosten voor de minicontainers voor verpakkingenafval naar schatting 145.000 euro per jaar. Afschaffing van de zakken voor huishoudens met een verpakkingencontainer leidt tot een besparing van naar schatting 250.000 euro. De invoering van de maatregel 'keuzemodel' leidt per saldo tot een verlaging van de afvalstoffenheffing.

Vraag 13

Ondertussen zijn er nog andere zaken aan het veranderen. Waarschijnlijk wordt er statiegeld ingevoerd op kleine PET-flesjes. Er is zelfs sprake om op blik ook een statiegeldregeling in te voeren. Daarmee verdwijnt mooi materiaal uit de plastic container, wat tot gevolg heeft dat straks voor het ophalen van de plastic container tevens een bijdrage van onze inwoners zal worden gevraagd. Hoe kijkt het college hier tegenaan? Ligt dit gevaar op de loer?

Antwoord

De invoering van statiegeld op de kleine PET-flesjes en mogelijk ook op de blikjes leidt allereerst tot een aanzienlijke vermindering van het zwerfafval, d.w.z. los afval dat te vinden is in bossen, bermen, plantsoen en gewoon op de weg. Ook zullen de PET-flesjes (en mogelijk ook blikjes) verdwijnen uit het apart ingezamelde verpakkingenafval. Dit leidt tot minder verpakkingenafval met een mogelijk effect op de inzameling. Ook leidt dit tot een nog hogere grondstoffenbewustwording bij de inwoners. Het is niet duidelijk om hoeveel minder verpakkingenafval het gaat.

Vraag 14

De Haaksbergse fracties willen dat er gekeken gaat worden of Twence een nascheidingsinstallatie kan bouwen. Waarschijnlijk is dit te duur en zijn we jaren verder.. Kunnen de Twentse gemeente naar Munster voor nascheiding of zijn er andere opties b.v. Omrin in Heerenveen?

Antwoord

De communale samenwerking tussen de aandeelhouders van Twente en de stad Munster maakt het mogelijk dat het afval naar Munster voor nascheiding kan gaan. Er zijn voor Enschede geen andere opties vanwege de verplichting om restafval aan te leveren bij Twence. Overigens is het niet bekend of nascheiding qua kosten en milieurendement in Munster haalbaar is. Hiervoor zou Twence een haalbaarheidsonderzoek moeten laten uitvoeren. Overigens lijkt het voor Enschede met circa 25.900 ton (19.000 ton restafval plus 6.900 ton verpakkingen (gegevens 2019)) niet opportuun en niet duurzaam om met deze hoeveelheid heen en weer te gaan rijden tussen Enschede en Munster. Immers het restafval moet terug naar Twence.

Nog even een aantal andere vragen mbt afvalinzameling.

Vraag 15

Een jaar geleden zou er een pilot worden gestart voor cameratoezicht bij een "hotspot" van zwerfvuil bij een milieu-eiland. Inmiddels zijn we een jaar verder en is het college nog bezig om uit te zoeken of dit eigenlijk wel mag. Waarom legt het college ons eerst een voorstel voor, zonder dit uitgezocht te hebben of cameratoezicht überhaupt wel ingevoerd kan worden?

Antwoord

Dit duurt inderdaad langer dan we hadden gehoopt. Het betreft een intensief traject wat met het oog op eventuele juridische consequenties zorgvuldig moet worden doorlopen.

Vraag 16

In het buitengebied wordt maar 1 keer in de 2 maanden de papiercontainer geleegd, terwijl de papiercontainer in de stad maandelijks wordt opgehaald. EnschedeAnders zou niet weten waarom de mensen in het buitengebied minder oud papier zouden hebben, dan in het stedelijk gebied. Dit komt over als willekeur. Waarom maar 1 keer in de 2 maanden papier ophalen in het buitengebied?

Antwoord

Bij de invoering van beleid wordt er gezocht naar een optimum in de zogenaamde 'Afvaldriehoek: (1) een zo hoog milieu- en duurzaamheidsrendement met (2) een goed serviceniveau richting de inwoners tegen (3) zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. Het ophalen van Oud Papier en Karton (OPK) in het buitengebied is relatief duurder dan in stedelijk gebied. Al sinds 2014 geldt dat oud papier één keer in de twee maanden wordt ingezameld. Om het service op vergelijkbaar niveau te houden hebben de huishoudens in het buitengebied de mogelijkheid één of twee extra minicontainers voor oud papier bij huis te hebben (dit geldt vanaf de invoering van diftar).

Vraag 17

Bij de huidige besluitvorming van het afvalbeleid, krijgen onze kwetsbare inwoners, die medisch afval en incontinentiemateriaal gebruiken, nog maar 1 keer in de maand de mogelijkheid om hun restcontainer geleegd te krijgen. In de praktijk is dit veel te weinig. De container met vuile incontinentiemateriaal en medisch afval is dan zo zwaar dat de container niet meer geleegd gaat worden wegens het overschrijden van het gewicht. EnschedeAnders vindt dat je ouderen en chronisch zieken überhaupt niet met hun afval moet laten sjouwen. Per slot van rekening is de gemeente verantwoordelijk voor het ophalen van afval en heeft de raad besloten dat het serviceniveau op peil moet blijven. Dat serviceniveau geldt natuurlijk ook voor alle inwoners! Hoe wil het college zorgdragen voor deze kwetsbare doelgroepen?

Antwoord

Op dit moment zijn er ca. 1350 adressen waarbij er sprake is van een tegemoetkoming in de kosten als gevolg van medisch afval. De tegemoetkoming bedraagt maximaal de kosten voor het 12 keer aanbieden van een 240 liter minicontainer. Ca. 70% van deze groep biedt minder dan 12 keer medisch afval inclusief het restafval aan. In praktijk gaat het dus om een beperkte groep die vaker aanbiedt dan 12 keer per jaar.

Ongeveer 75 huishoudens waarbij sprake is van medisch afval, hebben aangegeven niet uit te kunnen met 1 keer in de 4 weken inzameling van het restafval. De afvalcoach gaat met deze groep in gesprek om te kijken naar de mogelijkheden. Hier is sprake van maatwerk: dit kan een tweede minicontainer voor restafval zijn. Huishoudens kunnen hun afval ook kwijt bij elke ondergrondse container voor restafval (96 aanbiedingen op een ondergrondse verzamelcontainer zijn dan 'gratis').

Vraag 18

Krijgen die doelgroepen een tweede restcontainer en wat zijn daarvan de kosten? Nu hoeven een aantal ledigingen niet betaald te worden, maar wat gebeurt er met een mogelijke tweede container?

Antwoord

Men kan een tweede restafvalcontainer krijgen ('gratis'). Als er sprake is van in totaal meer dan 12 keer aanbieden van een 240 liter minicontainer dan betaalt men per lediging. Dit is niet anders dan nu het geval is.

Vraag 19

Zijn er ook andere inzichten bij het college gekomen mbt het stortquotum? Blijft het college inzetten op de 75 kilo?

Antwoord

Nee, het college heeft geen andere inzichten met betrekking tot het stortquotum dat door de raad is vastgesteld.

Vraag 20

De gezamenlijke rekenkamer hebben 3 jaar geleden een onderzoek uitgevoerd naar Twente Milieu. 1 van de aanbevelingen was dat de raden nauwelijks toekomen aan een beleidsmatige discussie over de te behalen doelen. Daarom adviseerden de gezamenlijke rekenkamers de gemeenteraad structureel in gemeenteraad onderwerpen als afvalbeleid, maatschappelijke effecten van het afvalbeleid, bestuurlijke en financiële risico's van de gemeenten bij Twente Milieu te agenderen. Wanneer was het college van plan om Twente Milieu te agenderen of moet de gemeenteraad dit zelf oppakken?

Antwoord

Het staat de raad vrij om een partij uit te nodigen om in gesprek te gaan. Het college agendeert Twente Milieu bij de raad als zij daar aanleiding toe ziet. Op 9 juli 2019 bent u per raadsbrief geïnformeerd over de jaarverslagen 2018 van de private verbonden partijen, waaronder Twente Milieu. In de analyse van de verslagen zijn o.a. de financiële risico's benoemd. Verder is Twente Milieu op 28 oktober 2019 in gesprek gegaan met de raad in een randprogramma n.a.v. de voorliggende strategie voor 2020-2023 van het bedrijf. Vanuit de aandeelhoudersrol wordt dit elke 4 jaren gedaan. Daarnaast vinden er gesprekken plaats met de woordvoerders afval over het beleid en de uitvoering. Zo vindt er 16 november 2020 een technische sessie plaats.

Vraag 21

In het jaarverslag 2019 van Twente Milieu staat dat er in 2020 gewerkt gaat worden met een nieuw kostprijsmodel. Het nieuwe kostprijsmodel is samen met de gemeenten ontwikkeld en is de basis voor de tarieven van de komende 4 jaar. Twente Milieu geeft aan dat daarmee 2020 een spannend jaar is, omdat nog moet blijken of de nieuwe modellen voldoen. Voldoen de nieuwe modellen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Het nieuwe kostprijsmodel voldoet voor wat betreft de afvalinzameling want de kosten komen op de juiste plek terecht.

Vraag 22

Met de gemeenten zijn afspraken gemaakt om de positie en negatieve effecten van het nieuwe kostprijsmodel voor de gemeenten te dempen. Welke afspraken zijn er gemaakt?

Antwoord

Afgesproken is dat bij grotere afwijkingen voor individuele gemeenten vanuit het herziene kostprijsmodel verevening tussen de aandeelhoudende gemeenten wordt toegepast. Deze verevening zorgt voor een ingroei-pad van 3 jaren.

Enschede, 17 november 2020

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
de loco-Secretaris, de loco-Burgemeester,

E.A. Smit

N. van den Berg